

A Fővárosi Ítéltábla felperes neve[akinek képviselésében a másodfokú eljárásban a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség jár el (1055 Budapest, Markó u. 27.; ügyintéző: dr. ... osztályvezető ügyész)] felperesnek a Berke & Molnár Ügyvédi Iroda (1024 Budapest, Ady Endre u. 19.; ügyintéző: dr. Molnár István ügyvéd) által képviselt ... Biztosító Zártkörűen Működő Részvénytársaság alperes ellen tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránt indított közérdekű perében a Fővárosi Törvényszék 2018. február 6. napján kelt 24.G.40.046/2017/12. számú ítélete ellen az alperes által előterjesztett fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének a közleményre vonatkozó részét akként változtatja meg, hogy a kikötések azért tisztességtelenek és érvénytelenek, mert nem állapítható meg egyértelműen, hogy a fogyasztói nyilatkozat minek a megismerésére és tudomásulvételére vonatkozik. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

1.

A felperes módosított keresetében a 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:102. § (1) és 6:105. § (2) bekezdése alapján a alperes neveáltal fogyasztói szerződésben személyes értékesítés során, papíralapú szerződéskötéskor használt általános szerződési feltételek tisztességtelenségének, ezáltal az annak alkalmazójával szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal érvénytelenségének megállapítását kérte egyrészt a ... kötelező gépjármű- felelősségbiztosítás elnevezésű ajánlat 2016. június 30-ig használt általános szerződési feltételei utolsó bekezdésének 5. mondata (F/3), a 2014. július 15-től 2016. január 1-ig alkalmazott kötelező gépjármű-felelősségbiztosításhoz (F/4) személyes szerződéskötés során és a nem-életbiztosítási szerződés megkötéséhez elnevezésű (F/5) általános szerződési feltételeiben alkalmazott, a szerződés aláírása előtt az ügyfél-tájékoztató és az adott termékhez kapcsolódó dokumentumok átvételére, megismerésére és tudomásul vételére vonatkozó fogyasztói nyilatkozat tekintetében. Indítványozta a Ptk. 6:105. § (2) bekezdése alapján az alperes kötelezését saját költségére a bíróság által megállapított szövegű, az érvénytelenség okát is megjelölő közlemény nyilvánosságra hozatalára. Arra hivatkozott, hogy a blankettaszerződés megjelölt rendelkezései nem lehetnek alkalmasak arra, hogy akár önmaga, akár egy másik általános szerződési feltétel megismerését bizonyítsa, és a rendelkezések tisztességtelenek azért is, mert a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára fordítják meg.

2.

Az alperes érdemi védekezésében a kereset teljes elutasítását, a felperes perköltségben marasztalását indítványozta. Előadta, hogy a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVII. törvény (a továbbiakban: Bit.) 155. § (1) bekezdése írja elő a számára, hogy bizonyítható módon beszeresse az ügyfele arra vonatkozó nyilatkozatát, hogy a 152. § (1) és 153. § (2) bekezdésében meghatározott tájékoztatást megkapta. A Bit. rendelkezéseinek tesz eleget a támadott szerződési feltételekkel oly módon, hogy az ajánlati nyomtatványoktól elkülönülő nyilatkozaton az ügyfél külön elismeri az ajánlattételt megelőzően átvett és megismert dokumentumok körét. Álláspontja szerint ezért a támadott szerződési feltétel tisztességtelensége a Ptk. 6:102. § (4) bekezdése alapján nem vizsgálható, mivel azt a Bit. 155. § (1) és (2) bekezdésének megfelelően határozzák meg.

3.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy tisztességtelen és annak alkalmazójával szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal érvénytelen az alperes által személyes értékesítéskor, papíralapú szerződéskötés során fogyasztói szerződésben használt, 2016. június 30. napján alkalmazott azon általános szerződési feltétel, amely szerint: „A kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási feltétel és ügyfél-tájékoztató rendelkezéseit a szerződés aláírása előtt átvettem és azok tartalmát megértettem.”;

a 2014. július 15. napja és 2016. január 1. napja között alkalmazott azon általános szerződési feltétel, mely szerint: „Szerződő (Biztosított) (...) kijelentem, hogy jelen nyilatkozattal egyidejűleg aláírt kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás nevű biztosítási termékhez kapcsolódó dokumentumokat a biztosítási ajánlatom aláírása előtt megismertem, tudomásul vettem. Az ajánlat aláírása előtt megismertem, tudomásul vettem az abban foglaltakat.”, továbbá a „Szerződő (Biztosított) (...) kijelentem, hogy jelen nyilatkozattal egyidejűleg aláírt ... kódjelű/...nevű biztosítási termékhez kapcsolódó dokumentumokat a biztosítási ajánlatom aláírása előtt megismertem, tudomásul vettem. A biztosítási ajánlatot, kötvényt átvettem. Az ajánlat aláírása előtt megismertem, tudomásul vettem az abban foglaltakat.” Elrendelte, hogy az alperes saját internetes honlapján 15 napon belül tegye közzé a fenti szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítására vonatkozó közleményt. A közlemény tartalmazza, hogy a kikötések azért tisztességtelenek és érvénytelenek, mert a fogyasztó nyilatkozatát az általános szerződési feltételek alkalmazója előre egyoldalúan nem határozhatja meg. Ezen túl kötelezte az alperest 36.000 forint kereseti illeték megfizetésére az állam javára.

4.

Az ítéletben tényként rögzítette, hogy az alperesi biztosító társaság tevékenysége körében biztosításokat, így a fogyasztókkal kötelező gépjármű-felelősségbiztosításra vonatkozó szerződéseket köt. A fogyasztói szerződés részét képező „... kötelező gépjármű-felelősségbiztosításhoz” elnevezésű általános szerződési feltételek 2. oldal második bekezdése tartalmazza az elsőként kifogásolt szerződési feltételt, míg az „ajánlat ... kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás” elnevezésű általános szerződési feltételek utolsó bekezdésének 5. mondata a második, valamint a „nem életbiztosítási szerződés megkötéséhez” elnevezésű általános szerződési feltételhez tartozó nyilatkozat a harmadik szerződési feltételt.

5.

Az ítélet jogi indokolásában a Ptk. 6:77. § (1), 6:102. § (1) és 6:105. § (1) és (2) bekezdéseinek felhívását követően rögzítette, hogy a felperes módosított keresetében támadott szerződéses rendelkezés az alperes által egyoldalúan, előre meghatározott, a felek által egyedileg meg nem tárgyalt feltétel, amelynek tisztességtelensége vizsgálható. Álláspontja szerint az általános

szerződési feltétel a fogyasztó nyilatkozatát előre nem határozhatja meg, így a felperes keresetében felhívott feltételek tisztességtelennek minősülnek. Az alperes védekezésére tekintettel a Bit. 155. § (1) és (2) bekezdéseiben foglalt rendelkezésekre is figyelemmel vizsgálta a támadott szerződési feltételek jogszabályoknak való megfelelését, mivel a Ptk. 6:102. § (4) bekezdése alapján nem minősülhet tisztességtelennek az általános szerződési feltétel, ha azt a jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg. Utalt arra, hogy az erre való hivatkozás akkor lehet megalapozott, ha a kógens vagy kellőképpen körülírt diszpozitív jellegű jogszabály előírásának megfelelően határozták meg a szerződési feltételt. Ezt azonban az adott esetben nem látta fennállónak, mivel a Bit. felhívott rendelkezése, a 155. § (1) és (2) bekezdése az alperes tájékoztatási kötelezettségéről rendelkezik, azt azonban nem szabályozza, hogy milyen formában, tartalommal és milyen keretek között kell ezt megtenni. Önmagában az a tény, hogy a Bit. az alperes számára tájékoztatási kötelezettséget és nyilatkozat beszerzését írják elő nem jelenti azt, hogy a perbeli szerződési feltételt a jogszabály előírásának megfelelően határozta meg az alperes. A Bit. hivatkozott rendelkezései szerint ugyanis az ügyfél azon nyilatkozatát köteles beszerezni a biztosító, amely arra vonatkozik, hogy a szerződés megkötése előtt milyen, a biztosítási szerződéssel összefüggő tájékoztatást kapott meg, illetve hogy azt megkapta. A Ptk. 6:103. § (1) bekezdésének ismertetése mellett rámutatott arra, hogy a támadott feltételek alperes által előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételnek minősülnek. Vizsgálta a felperesi hivatkozást a Ptk. 6:104 § (1) bekezdés j) pontja alapján is, amely szerint tisztességtelennek minősül különösen az a kikötés, amely a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg. Megállapította, hogy a támadott nyilatkozatok alapján ugyan valóban a fogyasztó kerülhet abba a helyzetbe, hogy vita esetén bizonyítania kell, hogy a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási feltétel és ügyfél tájékoztató rendelkezéseit a szerződés aláírása előtt nem vette át és azok tartalmát nem értette meg, azonban e feltételek nem tekinthetők a fogyasztó számára hátrányos rendelkezéseknek. A nyilatkozatok a blankettaszerződés végén, illetve annak második oldalán szerepelnek, a szerződés terjedelme a megismerést nem teszi lehetetlenné, illetve nem teszi jelentősen nehezebbé egy általánosan tájékozott, ésszerűen körültekintő és figyelmes fogyasztó számára, akitől elvárható, hogy az egyedi szerződést aláírása előtt elolvassa, tartalmát megismerje, illetve szükséges tájékoztatást kérjen. A fogyasztói hátrány tehát a támadott feltételek tekintetében nem állapítható meg, így e körben a felperesi álláspontot nem találta megalapozottnak.

6.

Az alperes által előterjesztett fellebbezés az elsőfokú ítélet megváltoztatására, a felperes keresetének elutasítására irányult. Elsősorban arra hivatkozott, hogy a támadott ügyfélnyilatkozatok nem minősülnek egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételnek, valamint nem jogot és kötelezettséget határoznak meg, így felperes nevenem rendelkezik keresetőségi joggal közérdekű kereset indítására. Másodsorban azzal érvelt, hogy a nyilatkozatok tartalmát a jogszabály előírásának megfelelően határozta meg, így azok tisztességtelensége nem vizsgálható, harmadsorban pedig kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy nem tekinthetők hátrányos rendelkezéseknek a fogyasztó számára, ehhez képest nem indokolta meg, hogy mennyiben határozzák meg a szerződésből eredő jogokat és kötelezettségeket a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével, egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztónak minősülő üzemben tartók hátrányára. A fellebbezés részletes indokolásában kifejtette, hogy a támadott nyilatkozatok nem tartoznak a Ptk. 6:77. § (1) bekezdése körébe, mert az ügyfélnek választási lehetősége van: igen/nem és egyéb tartalmú válaszokat adhat az egyes szerződési pontokra, ezáltal nem a biztosító határozza meg egyoldalúan annak tartalmát. A támadott nyilatkozatok a Ptk. 6:102 § (1) bekezdése alkalmazásában nem minősülnek olyan általános szerződési feltételeknek, amelyek tisztességtelensége vizsgálható lenne, mivel azokból nem erednek jogok és kötelezettségek az üzembentartó és a biztosító jogviszonyában, így egyik fél sem tud közvetlenül jogot alapítani arra a másik féllel szemben. A Bit. 155. § (1) és (2) bekezdésének megfelelően azt a célt szolgálják, hogy

az alperes bizonyítható módon beszerezze az üzemeltető arra vonatkozó nyilatkozatát, hogy a Bit. 152. § (1) és 153. § (2) bekezdésében meghatározott tájékoztatást megkapta. Annak tartalmát a Bit. 155. § (1) bekezdésének megfelelő módon, annak előírása szerint határozza meg, a 155. § (2) bekezdése ugyanis rögzíti, hogy a nyilatkozatnak mit kell tartalmaznia, amit külön szerez be. E szabályozással a jogalkotónak az volt a célja, hogy az ügyfél egy könnyen áttekinthető külön dokumentumon tehesen nyilatkozatot arról, hogy az ügyfél-tájékoztatás keretében milyen tételesen felsorolt dokumentumokat vett át a biztosító képviselőjétől. Hangsúlyozta, hogy a 93/13 EKG irányelv 1. cikk (2) bekezdése kivételként határozza meg a jogszabály kötelező rendelkezése alapján szerződésbe került általános szerződési feltételeket, utalt a C-92/11. számú RWE Vertrieb AG ügyében előterjesztett főtanácsnoki indítványban kifejtettekre, valamint arra, hogy az irányelv 13. preambulum bekezdéséből következően a támadott nyilatkozatok tisztességtelensége nem vizsgálható, az a Ptk. 6:102. § (4) bekezdésének alkalmazása alá esik. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a Ptk. 6:102. § (1) bekezdésében foglalt szempontokat nem tette vizsgálat tárgyává, azt hogy a támadott nyilatkozatok szerződésből eredő jogokat és kötelezettségeket rendeznek-e, a jóhiszeműség és tisztesség követelményét mennyiben sértik, nem indokolta, hogy azok egyoldalú és indokolatlan szerződési feltételek-e, és hogy az alkalmazójával szerződő fél hátrányára állapítanak-e meg jogokat és kötelezettségeket. A tisztességtelenség okát mindössze abban látta, hogy azokat az alperes előre határozza meg, ami nyilvánvalóan nem lehet a tisztességtelenség indoka.

7.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, mert az álláspontja szerint mind a megállapított tényállás, mind az abból levont jogi következtetés tekintetében helytálló. A Fővárosi Ítéltábla több korábban hozott, álláspontját támasztó döntésére utalt. felperes nevékereshetőségi jogának hiányára vonatkozó alperesi érvelés tekintetében a Ptk. 6:77. § (1) bekezdése alapján hangsúlyozta, hogy a támadott fogyasztói nyilatkozatok általános szerződési feltételnek minősülnek. A Kúria BH2014. 83. számon közzétett eseti döntésében kifejtette, hogy vélelem szól amellett, hogy a fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételt a felek egyedileg nem tárgyalták meg, mely jogszabályi vélelem megdöntése közérdekű perben fogalmilag kizárt. A Kúria – akkor még Legfelsőbb Bíróság – indokolásában a 2/2011. (XII.12.) PK vélemény 2. pontjában írtakat hívta fel, arra hivatkozott, hogy a fogyasztóval szerződő fél csak egyedileg, szerződésenként hivatkozhat konkrét fogyasztókkal szemben arra, hogy a velük létrejött jogviszonyban az adott feltétel nem minősül általános szerződési feltételnek, mert azt a szerződéskötéskor érdemben megtárgyalták. Utalt másfelől arra, hogy az egyedi szerződések kikötéseire a Ptk. 6:103. § (1) bekezdése értelmében az ÁSZF-re vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni, azaz a Ptk. 6:105 § (1) bekezdését is. A fogyasztói szerződések tisztességtelen kikötéseit a Ptk. kétféle módon szabályozza, egyrészt ha a vállalkozás általános szerződési feltétellel szerződik, másrészt ha a vállalkozás a fogyasztóval egyedileg meg nem tárgyalt feltétellel szerződik, felperes nevének mindkét esetben jogosultsága van közérdekű keresettel a tisztességtelen kikötés érvénytelenségének megállapítását kérni. A Bit. 155. § (1) és (2) bekezdéseire alapított alperesi érveléssel szemben álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytállóan mutatott rá arra, hogy a hivatkozott jogszabály mindössze a biztosító tájékoztatási kötelezettségéről rendelkezik, azt konkrét tartalommal az alperes szerződéses szabályai töltik meg, melynek tisztességtelensége a polgári jogi szabályok és elvek alapján vizsgálható és megállapítható. Önmagában tehát az, hogy a blankettáiban a törvény szerinti kötelező témakörrel rendelkezik nem zárja ki annak mikénti, azaz a tényleges tartalmi vizsgálatát. Ettől nyilvánvalóan eltér az az eset, ha a jogszabály kógens rendelkezését szó szerint foglalják a szerződésbe, a támadott nyilatkozatok esetén azonban nem erről van szó.

Az alperes a fellebbezés kiegészítésében a Szegedi Ítéltábla BDT2018. 70. szám alatt közzétett ítéletére hivatkozott, amelyben az ítéltábla kifejtette, hogy az Üzletszabályzat átvételére és

megértésére vonatkozó fogyasztói nyilatkozat nem határoz meg sem jogokat, sem kötelezettségeket a szerződő felek számára, így az nem tekinthető általános szerződési feltételnek, annak tisztességtelensége ezért nem vizsgálható. Mindebből következik, hogy a perbeli biztosítási feltételek és egyéb dokumentumok átvételére és megértésére vonatkozó nyilatkozat tekintetében felperes nevenem rendelkezik keresetösségi joggal, azaz közérdekű keresettel nem jogosult támadni az adott nyilatkozatot.

8.

Az elsőfokú ítéletnek jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, így azt az ítéletábra teljes terjedelmében, a közzétételre vonatkozó részére is kiterjedően vizsgálta felül.

9.

Az alperes fellebbezése nem megalapozott.

10.

Az elsőfokú bíróság a döntéshez szükséges mértékben a tényállást feltárta, ítéletében megfelelően rögzítette. A felmerült jogkérdésben hozott döntésével az ítéletábra egyetért, annak indokolását azonban csak részben osztja.

10.1.

Az elsőfokú bíróság – a fellebbezésben kifejtett állásponttal szemben – helytállóan állapította meg, hogy mind a 2016. június 30. napján alkalmazott és a felperes által támadott feltétel, mind a külön okiratba foglalt, 2014. július 15. és 2016. január 1. napja között alkalmazott fogyasztói nyilatkozat az alperes által több szerződés megkötése céljából egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül előre meghatározott szerződési feltétel amelynek a tisztességtelensége vizsgálható. Alapvetően érvelt azzal az alperes, hogy a támadott nyilatkozatok egyedileg megtárgyalásra kerülnek a fogyasztóval, mivel az ügyfélnek Igen/Nem vagy egyéb tartalmú válaszadási lehetősége van. Ezt a keresetlevélhez F/3, F/4 és F/5 alatt csatolt okiratok nem támasztják alá tekintve, hogy felperes nevezikizárólag a papíralapú szerződéskötés során használt feltételeket támadta véglegesen fenntartott keresetében, így az eredetileg az eljárás tárgyává tett, online szerződéskötéseknél alkalmazott megoldásra történő hivatkozás nem vehető figyelembe. Sem az F/3 alatti ajánlat végén szereplő feltétel, sem a külön okiratba foglalt fogyasztói nyilatkozat nem tartalmaz választási lehetőséget, a fogyasztó kizárólag az adott tartalommal teheti meg és írhatja alá nyilatkozatát, így annak kialakításában semmilyen érdemi befolyásolási lehetősége nincs. E körben felperes nevefellebbezési ellenkérelmében helytállóan hivatkozott a 2/2011. (XII. 12.) PK véleményben foglaltakra, és a Kúria BH2014. 83. szám alatt közzétett eseti döntésére, amelyben a Kúria egyértelműen állást foglalt abban, hogy a jogszabályi vélelem megdöntése, hogy a fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételt a felek egyedileg megtárgyalták, közérdekű perben fogalmilag kizárt. A fogyasztóval szerződő fél csak egyedileg, az adott konkrét fogyasztóval szembeni perben tudja ezt bizonyítani. Az ítéletábra egyetértett felperes neveálláspontjával abban is, hogy a közérdekű kereset indítására vonatkozó jogosultsága nem kizárólag a tisztességtelen általános szerződési feltételekre, hanem a fogyasztói szerződésben a Ptk. 6:103. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó, a vállalkozás által előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltételekre is kiterjed. A fogyasztói szerződésben tehát az általános szerződési feltétel rendelkezései mellett az egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel tisztességtelensége is vizsgálható, amelynek megállapítása a támadott kikötés semmisségét eredményezi a Ptk. 6:103. § (3) bekezdés értelmében. Az adott esetben pedig az alperes által előre meghatározott, egyedileg meg nem tárgyalta feltételekről van szó, különösen a két önálló okiratba foglalt fogyasztói nyilatkozat tekintetében.

10.2.

Az alperes alaptalanul hivatkozott arra is, hogy a támadott nyilatkozatok, illetve az általa egyedileg meghatározott szerződési feltétel nem jogot és kötelezettséget határoz meg a fogyasztó számára. Azt a célt szolgálják, hogy az alperes bizonyítható módon beszeresse a fogyasztó szerződő fél arra vonatkozó külön nyilatkozatát, amit a Bit. 155. § (1) és (2) bekezdése előír abban a körben, hogy az ajánlattételt megelőzően a Bit. 152. § (1) és 153. § (2) bekezdésében meghatározott tájékoztatást megkapta. Az alperes utalt arra is, hogy e tájékoztatási kötelezettséget és ennek megfelelő rögzítését már a korábban hatályos biztosítókról szóló 2003. évi LX. törvény is előírta számára, így a 2016. január 1-jét megelőző időszakban alkalmazott nyilatkozat az akkor hatályos Bit. rendelkezéseinek kívánt megfelelni. Az alperes tehát általa sem vitatottan a nyilatkozatokkal a korábban és jelenleg hatályos Bit. 152. § (1) és 153. § (2) bekezdésében előírt, az ügyfelek biztosítási szerződéskötés előtti közérthető, egyértelmű, pontos tájékoztatását kívánja igazolni. A Bit. ezen rendelkezéseiben a biztosító számára a Ptk. 6:78. §-ában foglalt, az ÁSZF szerződéses tartalomává válására vonatkozó rendelkezésin túl sokkal szigorúbb kötelezettséget határoz meg a biztosítási szerződés megkötését megelőző ügyfél-tájékoztatás körében.

A Bit. 152. §-a és a 2016. január 1. előtt hatályos törvény 166. § (2) és (3) bekezdése – lényegében azonos tartalommal – a biztosító számára kötelezettségként határozza meg, hogy magáról a biztosító társaságról, a közreműködő biztosításközvetítő adatairól, mind pedig a biztosítási szerződés jellemzőiről előzetes tájékoztatást adjon. Ennek a Bit. 152. § (2) bekezdése szerint ki kell terjednie figyelemfelhívásra alkalmas módon a biztosító mentesülésének szabályaira, a szolgáltatás korlátozásának feltételeire, illetve a szerződésben alkalmazott kizárásokra is. Ugyanezt a 2003. évi Bit. 166. §-ának (6) bekezdése is előírta, visszautalva a (2) bekezdésben foglaltakra, míg a 166. § (7) bekezdése rögzítette a biztosító tájékoztatás adására, illetve az erre vonatkozó nyilatkozat beszerzésére vonatkozó kötelezettségét. A törvényi szabályozás tehát előzetes, közérthető, részletes és a kötendő biztosítási szerződés tartalmára is kiterjedő tájékoztatási kötelezettséget határoz meg, ami a biztosító oldalán kötelezettséget, a szerződő fogyasztó oldalán pedig jogosultságot eredményez. Erre a törvény indokolása szerint a biztosító és a szerződő egyenlőtlen helyzetére tekintettel és a későbbi jogvita elkerülése és rendezése érdekében van szükség. A célja nyilvánvalóan az, hogy a fogyasztó, illetve a biztosítóval szerződő fél valamennyi, a biztosító társaság, a biztosításközvetítő, a biztosítási szerződés legfontosabb elemeiről és tartalmáról előzetesen tájékozódjon, ennek alapján kellő körültekintéssel, a biztosítási piacon elérhető módzatok közül a legmegfelelőbb kiválasztásával tudjon szerződni, így megalapozott döntést hozhasson a szerződés megkötése előtt. A kötelező felelősségbiztosításnál ezt az is indokolja, hogy a fogyasztó csak meghatározott időszakban tud másik biztosítóhoz átszerződni, erről pedig kellő információ birtokában tud megfelelő döntést hozni. A tájékoztatási kötelezettség a biztosítási szerződés jellemzőire is kiterjed, amelyek a fogyasztó, üzemeltető kötelezettségeit határozzák meg, a biztosító mentesülése, a kockázat kizárása, vagy egyéb, a biztosítás szempontjából jelentős körülményre vonatkozóan. A Bit. a Ptk.-hoz képest tehát nem csak a szerződési feltételek megismerhetőségét és elfogadását, hanem a fogyasztó igazolt módon való tájékoztatását írja elő a biztosító számára. Alaptalanul hivatkozik ezért az alperes arra, hogy az egyoldalú nyilatkozatokból jogok és kötelezettségek nem keletkeznek, hiszen a biztosító utóbb ezzel igazolja, hogy a jogszabályban előírt kötelezettségének eleget tett, a fogyasztó pedig a nyilatkozat aláírásával elismeri, hogy a biztosító a kötelezettségét teljesítette, és ezzel azt is, hogy a szerződéskötést megelőzően a biztosítási szerződéssel és feltételeivel kapcsolatos legfontosabb információkat megkapta. A nyilatkozat megtétele és aláírása esetén később nem hivatkozhat arra, hogy ezekről nem volt tudomása.

10.3.

Az ítéletábra a tájékoztatási kötelezettség kiemelt jelentőségével összefüggésben utal az 2/2014. PJE határozatban kifejtettekre, amelyben a Kúria akként foglalt állást, hogy a fogyasztói szerződésben a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés (árfolyamkockázat) tisztességtelensége is vizsgálható abban az esetben, ha a fogyasztó a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatást, vagy a tájékoztatás elmaradása folytán alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy csak korlátozott mértékben terheli. A fogyasztó megfelelő tájékoztatásának a jogszabályban is megjelenő kiemelt jelentősége van, ezért ennek az elismerésére és megtörténtére vonatkozó fogyasztói nyilatkozat is hasonló jelentőséggel bír, így a tisztességtelensége is vizsgálható. E körben az alperes által felhívott, a Szegedi Ítéletábra BDT-ben közzétett eseti döntésében kifejtett álláspont nem tekinthető iránymutatónak, mivel az adott esetben nem az Üzletszabályzat átvételére és megértésére vonatkozó fogyasztói nyilatkozat a per tárgya, hanem az alperes tájékoztatási kötelezettségének teljesítését elismerő fogyasztói nyilatkozat, amelyet azonban nem szabványzáradék formájában, hanem külön okiratban rögzítenek. Az ítéletábra ugyanakkor rámutat a hivatkozott BDT-ben is felhívott, az Európai Unió Bíróságának C-449/13. számú határozatára, amelyben az EUB a fogyasztók tájékoztatására vonatkozó 2008/48. irányelv 5. és 8. cikkében előírt, a fogyasztók tájékoztatására kiterjedő kötelezettség körében kifejtette, hogy a hitelező tájékoztatási kötelezettségének elismerésére vonatkozó ún. szabványzáradék a bizonyítási teher megfordulását eredményezi, ami sértheti az irányelvben elismert jogok tényleges érvényesülését.

10.4.

A fentiekből következik, hogy a támadott nyilatkozatok és az F/3. alatti ÁSZF rendelkezés tisztességtelensége vizsgálható, mert az az alperesi érveléssel ellentétben nem esik a 93/13 EKG Irányelv 1. cikk (2) bekezdése szerinti kivétel alá, a Ptk. 6:102. § (4) bekezdése az adott esetben nem alkalmazandó. Az ítéletábra e körben maradéktalanul egyetért az elsőfokú bíróság által kifejtett jogi állásponttal és annak indokaival, hogy az alperes számára jogszabályban előírt kötelezettséghez kapcsolódó nyilatkozat tartalma érdemben vizsgálható. felperes nevehelytállóan hivatkozott arra, hogy nem egy kógens jogi norma szó szerinti átvételéről van szó, mivel a Bit. 155. §-ának (1) és (2) bekezdése mindössze az alperes tájékoztatási kötelezettség teljesítésének elismertetéséről rendelkezik, annak konkrét tartalmát azonban a perbeli nyilatkozat határozza meg, így a vonatkozó Ptk. szabályok alapján tisztességtelenségének, illetve jogszabályba ütközésének érdemi vizsgálata nem kizárt. Az alperes alaptalanul hiányolta a Ptk. 6:102. § (1) bekezdésében foglalt valamennyi feltétel tételes vizsgálatát az elsőfokú bíróság részéről tekintettel arra, hogy a fogyasztói szerződésekben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételre a Ptk. 6:103. és 104. §-a további rendelkezéseket határoz meg. A 6:104. §-ának (1) bekezdése a korábbi 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 1. §-ában felsorolt ún. fekete listát tartalmazza, amely megvalósulása esetén az adott kikötés tisztességtelenségét vélelmezni kell, míg a (2) bekezdés az ún. szürke listát, az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek tekintendő feltételeket határozza meg. Emellett a 6:103. § (2) bekezdése szerint az egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem egyértelmű, függetlenül attól, hogy a 6:102. § (1) bekezdésében, illetve a 104. §-ban felsorolt esetek valamelyike fennáll-e. A Ptk. 6:102. § (1) bekezdése ugyanis a tisztességtelenség absztrakt definícióját tartalmazza, ami kiegészül a 6:103 § (2) bekezdésében írtakkal. A fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltételek tekintetében tehát amennyiben a fogyasztói szerződésekre vonatkozó rendelkezések közül (6:104. §) bármelyik fennáll, szükségtelen a tisztességtelenség absztrakt definíciójának (6:102. §) további vizsgálata. Az ítéletábra ugyanakkor nem értett egyet felperes nevelsőfokú eljárásban és keresetében kifejtett álláspontjával, hogy az egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét a 6:104. § (1) bekezdés j) pontja alapozza meg, azaz a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára

megváltoztató szerződéses kikötésről van szó.

10.5.

Az alperes által is elismerten a biztosító a külön jogszabályban számára előírt tájékoztatási kötelezettségét kívánja igazolni a fogyasztó erre vonatkozó külön nyilatkozatának beszerzésével, amiből az következik, hogy egy későbbi vita esetén a fogyasztónak kell bizonyítani, hogy a biztosítótól a megfelelő tájékoztatás előzetesen nem kapta meg, vagy az nem terjedt ki valamennyi, az adott esetben felmerült lényeges körülményre. Fontos ezért, hogy a fogyasztó milyen tartalommal tesz elismerő nyilatkozatot, az mire vonatkozik, mert a biztosító a jogszabályban előírt kötelezettségét is csak akkor tudja megfelelően teljesíteni és utólag igazolni, ha abból az is egyértelműen és beazonosíthatóan megállapítható, hogy a fogyasztó a Bit. 152. § (1) és a 153. § (2) bekezdésében foglaltak szerinti tájékoztatást megkapta, aminek ki kell tűnnie a nyilatkozatból. Az adott esetben azonban a fogyasztó arra nyilatkozik, hogy a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási feltétel és ügyfél-tájékoztató rendelkezéseit előzetesen átvette és tartalmát megértette, míg a későbbi, 2014. július 15. és 2016. január 1. közötti külön okiratba foglalt nyilatkozatokban a biztosítási termékhez kapcsolódó dokumentumok előzetes megismerését és tudomásul vételét ismeri el, továbbá az ajánlat és a kötvény átvételét és annak tudomásul vételét. A nyilatkozat további része azonban ezek pontos tartalmát, de még az esetlegesen külön okiratban szereplő tájékoztatásnak a tényleges átvételét sem sorolja fel. Az alperes másodfokú tárgyaláson tett nyilatkozata szerint az első mondatban szereplő biztosítási termékhez kapcsolódó dokumentumok körét a nyilatkozat utolsó részében felsoroltakat jelentik, azaz a biztosító és a biztosításközvetítő adataira vonatkozó tájékoztatást, a biztosítási feltételt, valamint az ügyfél-tájékoztatót. Ez azonban az ítélet táblája álláspontja szerint a hivatkozott okiratból egyértelműen nem derül ki, annak nyelvtani értelmezése sem támasztja alá egyértelműen az alperesi érvelést, mivel az első mondatban nincs utalás az utolsó bekezdésében írtakra, így az utóbbi a Bit. 155. § (2) bekezdésében írt további, egyéb tájékoztatásra is érhető. Ilyen formában ezért az ügyfél tájékoztatásának megtörténte nincs megfelelő igazolva, mivel a tájékoztatás tényleges tartalma a nyilatkozatból, illetve annak további részéből nem derül ki, ezért nem egyértelmű az sem, hogy a fogyasztó elismerése és tudomásul vétele mire terjed ki. A nyilatkozat tartalma, az alperes által előre egyoldalúan meghatározott szerződési feltétel tehát nem egyértelmű, ami a Ptk. 6:103. § (2) bekezdésének utolsó fordulata szerint a szerződési feltétel tisztességtelenségét önmagában megalapozza. Nem kétséges, hogy az alperesnek a Bit. által előírtaknak eleget kell tennie, az adott esetben alkalmazott megoldás azonban erre nem alkalmas, mivel a nyilatkozatból kellene kiderülnie annak, hogy a fogyasztó miről kapott tájékoztatást. A tájékoztatás céljából is következően nem elegendő a fogyasztó nyilatkozatának beszerzése általában a biztosítási termékhez kapcsolódó dokumentumokról, mivel az érintett nyilatkozattal a fogyasztó kerül abba a helyzetbe, hogy egy esetleges vita során bizonyítania kell, hogy az adott termékhez kapcsolódóan milyen információt nem kapott meg, holott ennek a bizonyítása a jogszabály szerint az alperes kötelezettsége. A nem egyértelmű fogyasztói nyilatkozat és általános szerződési feltétel tisztességtelensége ezért a Ptk. 6:103. § (2) bekezdés alapján megállapítható.

11.

A kifejtettekre tekintettel az ítélet táblája az elsőfokú bíróság ítéletét – kiegészített és pontosított indokolással – a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta, míg a közlemény szövegét a tisztességtelenség indokára vonatkozóan a másodfokú határozatban kifejtett indokolásnak megfelelően megváltoztatta.

12.

A sikertelen fellebbezésre tekintettel a Pp. 239. §-a folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles a másodfokú eljárás során felmerült költségeit viselni, míg felperes

neveperköltség igényt nem terjesztett elő, így az ítéletábla költségéről külön nem rendelkezett.

Budapest, 2018. október 4.

. Sándor Ottó s. k.
a tanács elnöke

dr. Buglyó Gabriella s. k.
előadó bíró

dr. Balsai Csaba Zoltán s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági tisztviselő